

Euskal gatazkaren konponbidea

EMAKUMEENTZAKO BAKEA NOIZKO?

90 lagun inguru Iruñeko Katakraken, Emagin elkarteak antolatutako *Hau ez da gure bakea* eskola feministan. Helburua: Euskal Herriko gatazka politiko-armatuaren irakurketa feminista egitea. Galderetako bat: Bake prozesua burura eramanda, emakumeok hilko, bortxatuko, mespretxatuko ote gaituzte oraindik ere, euskal gizarte normalizatuan?

Danele Sarriugarte Mochales
@daneleSM

Kezka iturri izan da gaia beti Euskal Herriko mugimendu feministaren puska handi batentzat, eta ezin uka, bolo-bolo dabil azkenaldian. Mugarriztat jo daiteke 2015ean UEUK antolatutako udako ikastaro bat. Oihana Etxebarrieta, Zuriñe Rodríguez eta Arantza Santesteban ikerlari feministek antolatu zuten, Euskal Herriko gatazkaren irakurketa etorkizuneko bake feministaren bidean izenburupean, Iruñean orduko hartan ere. Aurrez eta hainbat urtez, mugimendu feministak funtsezko lana egin du puntu honetara iristerako, eta orain, testuingurua ezin liteke aproposagoa. ETak su-etena iragarri zuenetik bost urte igaro direla, bake prozesua tirriki-tarraka bada ere, abian dela, hainbat kontu birpentsatzeko eta berreztabaidatzeko sasoi ezin hobea da.

Feminista askori burura datorkio zailantza: Zertaz ari gara bakeaz ari garenean? Eta biolentziatz ari garenean? Zer ekarriko du normalizazioak? Bestela esateko: Bake prozesua burura eramanda, emakumeok hilko, bortxatuko, mespretxatuko ote gaituzte oraindik ere, euskal gizarte normalizatuan?

Gobernatu ezean, bakerik ez

Jule Goikoetxea ikerlariaren arabera, patriarkalki pentsatu dira hala bakea nola biolentzia, baita ere gizarte nor-

malizatua zer den. Esparru publikoaren eta pribatuaren arteko banaketa gakoa da ulerkeria horretan. Publikoan kokatzen dira berdinak, subjektuak, gizonak. Pribatuan, ordea, publikotik sistematikoki kanporatuta, kokatzen dira emakumeak, mendekoak, subjektuen zaintzaile (subjektuek jaten dutenaren sukaldari, janzen dituzten alkandoren garbitzaile). Esparru publikoa da politikaren espazioa, eta hortaz, bertan gertatzen direnak baino ez dira hartuko gatazka politikotzat, denon arduratzat.

Gogoan hartzeko moduko esaldi batean biltzeagatik: "Gure gizarte patriarkal normalizatuan gatazka dago baldin eta gizonek elkar akabatzen badute, eta bakea ezartzen da, aldiz, baldin eta gizonek akordioa sinatzen badute". Hau da, Euskal Herrian azken hamar urteotan hamaika emakume erail dituzte emakume izateagatik, baina euskal gatazka aipatzen denean, normalean, ez gara horretaz ari.

Eta orduan zer? Azpimarratzekoa da, berriz ere, sasoi giltzarria dela. Hala deritza Goikoetxeak. Aukera ikusten du bakearen kontzeptio patriarkalari aurka egin eta gatazka feminismotik ulertzen hasteko, gatazka baino gatazka daudela barneratzen hasteko.

Esparru pribatuaren eta publikoaren arteko bereizketari helduta, funtsezkoa

iruditzen zaio emakumeek gobernu hartzea, orain arte ez bezala. Gobernatze hori oso modu deszentralizatuan da egitekoa. Azken batean, emakumeok ez gara gutxiengo bat, baizik eta jendearen erdia. Eta hainbat tokitan, hainbat alorretan, lanean ari gara. Bakoitza bere espaziotik eragiten hastea da gakoa, eta eragin hori maila makroan ulertzea.

Eusko gudariak gara...

Zuriñe Rodríguez ikerlariaren txanda, eta horrekin batera, zoom-a zorrotzu eta zehazki Euskal Herriko egoerari begiratzeakoa, Goikoetxearen analisi orokorragekoa tiraka.

Galderen bidez ekin zion hausnarke-tari Rodríguezek: Euskal gizartearen biolentzia hegemonikoak eta subalternoak al daude (lehen eta bigarren mailakoak)? Zer iruditegi osatu dute? Euskal gatazka deitzen dugun horrek emakumeen rol tradizionalak indartu al ditu? Gatazka horrek, irauteko, gizarte-erregimen heterosexuala behar zuen? Nork zaindu du nor euskal gatazkan?

Esparru publiko eta pribatuaren arteko bereizketa nabarmenaren argitan irakur daiteke euskal gatazkako genero rolen gizarteratzea ere. Esparru publikoan, gizonak, gudariak lanaldi osoan. Horiek horrela aritu ahal izateko, emakumeak zaintzaile esparru pribatuan.

Hainbat dispositibo biolentoren bidez eutsi zaio oreka horri. Batetik, amatasunaren bidez, hori ulertuta baldintzarik gabeko zaintza gisa. Zaintza aitortu da, amaren rola goretsiz, baina ez da politikotzat jo, alegia, ez da militantziatzat hartu (amak ez dira izan esparru publikoko subjektu).

Emakume zaintzaile pribatuaren rola bete ez eta esparru publikoan jardun duten emakumeak ere egon dira. Horiek ere dispositibo biolentoak jasan dituzte, hala kanpotik nola barrutik. Kanpotik (espainiar komunikabideetatik, adibidez), emakume gudarien estereotipo negatiboak elikatu dira: zatarrak, frigiditateak eta lesbianak direla, CUPekoek berriki esan direnen ildotik.

Bestelakoak dira barrutik ezarritako kortseak. Emakume gudariak erotiza-

tu dira, ustez haien borroka laudatuz, baina ez zaie benetan heldu emakume gudarien arazoei, beren egoeraren gordinari. Zentzu horretan, Rodriguezek intuizioa du ez ote den hori bera gertatzen ari emakume kurduen irudiarekin.

Erotizazio biolento horren bidez adierazten da andre gudariak ezohikoak direla, gainerako andre arrunt eta zaintzaileak ez bezalakoak. Azken batean, dispositibo horien guztien bidez, mezu argia helarazten zaie emakumeei: esparru publikoan aritu nahi izatekotan, garesti ordainduko dute.

Tokian toki, matxinada feministak

Hitz-hartzei ez ezik, ariketa kolektiboak ere eskaini zitzaizkien tarterik Hau ez da gure bakea eskola feministan. Goizeko saioen ostean, taldetan banatu ziren parte-hartzaileak, gatazka politiko-armatua-rekin lotura izan duten eragileen jarduna xehe-xehe egiteko, eta betiere, bizipen eta sentimenduetatik abiatuta, aztertze-ko ea horiek zer hutsune izan dituzten, gatazka eta feminismoa uztartzerakoan.

» ZURIÑE RODRIGUEZ:

“Emakume gudariak erotizatu dira, ustez haien borroka laudatuz, baina ez zaie benetan heldu emakume gudarien arazoei”

» JULE GOIKOETXEA:

“Gure gizarte patriarkal normalizatuan gatazka dago baldin eta gizonak elkar akabatzen badute, eta bakea ezartzen da, aldiz, baldin eta gizonak akordioa sinatzen badute”

Esparru publiko eta pribatuaren arteko bereizketaren argitan irakur daiteke euskal gatazkako genero rolen gizarteratzea ere. Esparru publikoan, gizonak, gudariak lanaldi osoan. Horiek horrela aritu ahal izateko, emakumeak zaintzaile esparru pribatuan. ADIBIDE KOMUNIKAZIOA

Mugimendu sozial eta politikoen ekarpenei erreparatu zieten talde gehienek, eta dudarik ez, lanketa handiena mugimendu feministak egin duela ondorioztatu zuten. Are gehiago, bertaratuen iritziz, beste esparruetan egin diren pausoak mugimendu feministaren presioaren ondorio izan dira.

Arratsaldeko saioan, iraganera barik etorkizunera begira jarri ziren ia ehun emakume feministak. Taula handi batean idatzi zituzten, batetik, aurrera begirako aukerak eta beharrak, eta bestetik, oztupoak. Baikor aritu ziren, Bilgune Feministak Twitter bidez jakinarazi bezala, aukera eta behar gehiago identifikatu baitzituzten, oztupoak baino.

Argi daukate: mugimendu feministak Euskal Herriko gatazka politiko-armatua birdefinitzeko urte luzez egin duen lanari tiraka eta azkenaldian sortutako korronteen abaroen, feminismoaren ekarpenak gatazkari buruzko narrazioan txertatzea dute erronka, errelatoan eta prozesu politikoan eragitea. Bidea: tokian toki, emakumeok daukagun boterea gauzatzea. ■